

Slovincih je za to zadevo še najmanj zanimanja. Sicer je tudi na tisoče sinov slovenskega naroda pod zastavami, ali za njih usodo se nihče ne meni, ker pri nas vlada mnenje, da postane človek že ne-lojaln, ako izreče o kaki vojaški zadevi svoje mnenje.

Daszynski je pred vsem razkril slučaj nadporočnika Matačića. Ta je bil ljubinec princezinje Lujize Koburške, zapravljive hčere belgijskega kralja. Princezinja Lujiza je soproga avstrijskega podmaršala princa Koburga, a ni živela z njim. Ker s svojimi dohodki ni izhajala, si je pri notoričnih oderuhih jemala denar na posodo. Dne 15. junija l. 1898. je zapadlo pet menic v skupnem znesku 575 000 gld. in princ Koburg jih je tudi poplačal. Nakrat pa se je reklo, da sta na teh menicah nahajajoča se podpisa princezinje Lujize in bivše nadvojvodinje Štefanije ponarejena. Obdolžen je bil nadporočnik Matačić, da je oba podpisa ponaredil in obsojen na šest let ječe. Čez leto dni je višje vojaško sodišče razsodilo, da podpis princezinje Lujize ni bil ponarejen, ampak samo podpis nadvojvodinje Štefanije, a dasi ni bil nihče oškodovan, dasi Matačić ni niti vinarja od tistega denarja dobil, je bila prisojena mu kazen vendar odobrena.

Daszynski je z navedbo vsakovrstnih detajlov dokazoval, da je Matačić, ki leži že štiri leta v ječi, popolnoma nedolžen, da so drugi ljudje falsificirali podpis nadvojvodinje Štefanije. Ko bi bil na menicah ostal samo pristni podpis princezinje Lujize, bi oderuhi najbrž ne bili dobili krivičnega oderuškega profita. Oderuhi so potrebovali ponarejeni podpis, da imajo revolver v rokah in si z njim zagotove oderuški profit, kar se jim je tudi posrečilo.

Matačićev slučaj je izjemen. Daszynski pa je navedel tudi druge in sicer iz Gališke, iz voja fcm. Galgoczyja. Kakor Matačićev slučaj, tako so tudi ti slučaji tacega značaja, da zamorejo še mrliču zvačiti solzé v oči. Tudi teh ni kriva armada, kriv je pred vsem vojaški kazenski postopnik, ker daje posameznim osebam uprav strahovito oblast v roke, ne daje pa nobenih jamstev proti zlorabi tega postopnika in zoper človeške slabosti, katerim je lahko podvržen tudi kak avditor.

Kakor rečeno, nečemo dolžiti vojaško justico, da je komu vedoma in namenoma storila krivico, a slučajji, ki jih je Daszynski navedel, pričajo, da se primerjajo prav nečuvvene krivice, katerih je v prvi vrsti kriv vojaški kazenski postopnik.

Politični pregled.

Državni zbor je imel ta teden samo jedno sejo, v kateri je razpravljajl o rekrutnem kontingentu za letošnje leto. O debati, ki se je vnela pri ti priliki, govorimo na drugem mestu.

Proračunski odsek je končno dognal razprave o proračunu in odobril finančni zakon. Zanimiva je bila razprava o

dispozicijskem fondu. Ta je bil vladi dovoljen. Proti fondu so glasovali Čehi, Slovenci, Hrvatje, Vsenemci in nemški nacionalci. Ostale nemške stranke, katerim so se pridružili češki veleposestniki in Poljaki, se niso sramovale izjaviti, da votirajo dispozicijski fond radi tega, da omogočijo vladi brambo cislitvanskih interesov proti Ogrski. Tako smešnega utemeljevanja pač še ni bilo slišati, kar stoji naš parlament. Ako se računa po tem, koliko prebivalstva zastopajo tiste stranke, ki so votirale dispozicijski fond, in tiste, ki so glasovali proti ti postavki, se vidi, da je ogromna večina prebivalstva v taboru onih, ki nimajo zaupanja v dosedanjo vlado. Pri razpravi o proračunu je poslanec Povše predlagal, naj se dovolijo po potresu prizadetim posestnikom na Kranjskem olajšave, poslanec Schwegel pa je predlagal, naj se mestni občini ljubljanski dovolijo olajšave glede državnih ponapredščin in posojil.

Avstrija in Rusija. — Nadvojvoda Fran Ferdinand se je mudil ta teden na dvoru ruskega carja. Sprejet je bil z veliko slovesnostjo a pri slavnostnih dinéjih ni bila izrečena nobena beseda, ki bi segala čez običajne meje in imela politični pomen. To pa, da je nadvojvodovo potovanje velike važnosti, se da posneti iz ruskega časopisja. Želimo le, da bi Rusija ne doživela razočaranja. Bismarck pravi v svojih „spominih“, da zgodovina ne pozna nobenega družega slučaja take dinastične nesebičnosti, kakor je bila pomoč Rusije l. 1849. proti Madjarom. Treitschke pa peroča, da je po tem dokazu dinastične nesebičnosti vzkliknil feldmaršal Schwarzenberg: Svet bo strmél nad našo nehvaležnostjo. In svet je res strmél, ko je prišla krimska vojska.

Lahi in Nemci. Lahi so silno razburjeni, ker je proračunski odsek z nemško pomočjo odklonil njihov predlog, da naj se hrvatska gimnazija premesti iz Pazina v Kastav. Lahi so glasovali z Nemci glede Celja in so upali, da bodo tudi Nemci glasovali z njimi glede Pazina, kar pa se ni zgodilo. Zdaj delajo Lahi na to, naj bi prišla pazinska zaleva v plenumu prej na vrsto, kakor celjska, ker hočejo tako si zagotoviti nemške glasove oziroma če bi Nemci ne šli z Lahi, bi tudi Lahi glede Celja ne šli z Nemci.

Rusija. — Tekom letošnjega leta bo imel ruski car še dva važna obiska. V kratkem ga hoče obiskati nemški cesar Viljem, meseca junija pa ga obišče predsednik francoske republike Loubet. — Meseca maja bo v Petrogradu velika slavnost „Slavjanskoe občestvo“ priredi namreč 6. maja proslavo 25. letnice osvobojenja balkanskih Slovanov. To utegne postati znamenita slovanska manifestacija.

Vojna v južni Afriki. — Angleška vlada je prepričana, da vojna v južni Afriki ne bo še končana do meseca junija in hoče vsled tega za dan 26. junija določeno kronanje kralja Edvarda preložiti. Londonski iisti poročajo, da je angleška vlada že naročila lordu Kitchenerju, naj obvesti burske voditelje, da je angleška vlada voljna sprejemati eventualne mirovne pogodbe, če jih hočejo Buri staviti. Vendar se kaže, da burski voditelji nimajo še te volje in da tudi angleška vlada ne verjame v to dobro voljo. Temu se ni čuditi. Prezident Krüger je dobil obvestilo generala Schalk-Burgherja, da je položaj Burov v obče prav ugoden. Na bojišču je še vedno 20 000 Burov, njih število pa se množi, ker se jim pridružujejo Afrikanderji iz Kaplandije in iz Natala. Vsled tega zna vojna še več let trajati. O miru se bodo burski generali pogajali samo sporazumno s Krügerjem in njegovimi svetovalci, ker so se pri svojedobnem razhodu zavezali, da nihče ne bo postopal na svojo roko. Kitchener je prepričan, da vojni ne bo konec, dokler ne bo ujet burski vodja Dewet. Vsled tega je zaukazal splošen lov na Deweta in njegovo četo. Te operacije se je udeležilo 22 angleških oddelkov in angleški listi so z velikim ponosom prorokovali, da je Dewetovemu generalstvu odbila zadnja ura, da bo Dewet zanesljivo ujet ali pa v boju ubit. V noči na 7. t. m. so se zbrale vse rečene čete, več

tisoč mož, po večini jezdecev, in so sestavili močno falango od Wolvehocka do Falangshowe in Kafirkoha. Zjutraj 7. t. m. je vsa četa prodrla proti Dewetu, da bi ga obkolila in zajela. Ves prostor, na katerem se je nahajal Dewet z 2000 možmi, je bil zastražen, a vendar je Dewet ušel in sicer na prostoru, ki je bil zaprt z žično ograjo.

Obrtnija.

Ruska svetovna trgovina v Orijentu.

Rusija pripravlja vsestransko pot za svojo svetovno trgovino v Orijentu. To, kar pripravlja Rusija, je združenje vseh železničnih in plovbenih zvez v ruskem cesarstvu na temelju jednoletnega znižanja tarifov v prometu z blagom. V prvo se to tiče izvoza v bližnji in daljni Orijent, v kratkem pa se bode ta uredba tikala tudi uvoza v Rusijo.

Ustanovila se je nadalje direktna prekomorska prometna zveza z jugom in zapadom, katera deluje že od zadnje jeseni, ki se je pa pomnožila z letošnjim novim letom za več plovbenih družb.

V velikih potezah bodi v sledečem povedano, kar se tiče tega fenomenalnega preobrata v ruski svetovni trgovini, o katere svetovni važnosti daje še poseben dokaz okolnost, da se je preskrbelo za ta promet vozne listke v ruskem, francoskem in angleškem jeziku, izpustivši popolnoma nemški jezik, s čemer je zlasti zadeto domnevanje, kakor da bi predstavljala Nemčija sama veliko važnost v svetovni trgovini.

Dva zgodovinski odlična moža sta bila, ki sta ta načrt izmislila in izvršila. Ta moža, sta ruski finančni minister S. I. Witte in pa ruski minister prometa knez M. N. Chilkov. Prvi, da si po imenu Nemeč, je Rus od nog do glave in moderni finančni genij, katerega ves svet občuduje in kateri je preživel svojo mladost v divjem Kavkazu, drugi pa je živel dolga leta v Severni Ameriki, kjer si je nabral duha ameriške podjetnosti.

Ta dva moža sta se zjediniła v orjaškem delu, ki je za preporod Rusije neizmerne pomena.

In sedaj k stvari, o kateri nam je govoriti.

Od leta 1870 dalje izvršuje prekomorski ruski promet čez Oleso do pristanišč v Črnem morju, v Marmaramorju in Sredozemskem morju jedna ruska trgovinska plovbena družba.

Od leta 1886 dalje oskrbuje ruska družba „Svobodna plovba“ promet preko Odesa v Vladivostok in Nikolajevsk ob Amurju.

Od leta 1895 dalje oskrbuje ruski promet k postajališčem ob Dunavu ruska čnomorska in podunavska plovitbena družba.

K temu sti se pridružili dve ruski parobrodni družbi: vztočno azijska (v zvezi s kitajsko železnico) in pa baltiška parobrodna družba.

Vse te brodivne družbe ruske in pa ruska železnična mreža (z izjemo onih železničnih prog, katere so pri tej zvezi po naravi izključene, kakor transkavkazka, osrednjeazijska, sibirski, transbajkalska in urijska železnica) — tvorijo v tarifu jedinstveno, tako rekoč nekako — državno eksportno družbo, katera ima oskrbovati izvoz blaga iz Rusije deloma preko Odesa in deloma preko Novorosijska (na iztoku Azovskega v Črno morje) v velikanskem slogu na bližnji in daljni Vzток.

Te postaje so:

1. K pristaniščem Črnega morja oziroma k postajam ob Donavu (via Odesa): v Sulin, Tulčo, Galac, Brajlov, Girševo, Črnovodo, Silistrijo, Žurževo, Ruščuk, Zistovo, Zimnico, Turnu Magurelo, Nikopol, Korabijo, Rahovo, Lom-Palanko, Vidin, Kalafat, Radujevac, Turn-Severin, Kladovo;

2. K pristaniščem Črnega, Marmara in Sredozemskega morja (via Odesa in Novorosijsk): Varna, Burgas, Carigrad, Dardanele, Ineboli, Linop, Samsun, Ordu, Kerasund, Trapecund, Smirna, Kijos, Merzina, Pirej Solun, Atene, Tripolis, Bejrut, Jafa, Port-Said, Aleksandrija, Neapolj, Genova, Livorno in Marseilles;

3. K azijskim in afriškim pristaniščem Rudečega morja, Indijskega in Velikega oceana (via Odesa in Novorosijsk): Suez, Perim, Aden, Colombo, Singapur, Šanhaj, Kanjkov, Rakazaki;

4. K ruskim pristaniščem v daljnem Vz toku (via Odesa in Novorosijsk): Port-Artur, Vladivostok, Alesandrovska, Korzakovsk in Nikolajevsk ob Amurju.

Ta jednotna organizacija ruske svetovne trgovine takorekoč državnim potom, je nekaj občudovanja vrednega in Rusija sme biti hvaležna ministroma Wittu in Chilkovu.

Želeči pa bi bilo, da bi se tudi Avstrija zbudila iz spanja in bi sledila vzgledu Rusije ter bi se tičala vse žive dni le med Donavo in Adrijo, marveč da bi naj genijalno vporabila priliko in se energično lotila dela. Od Rusije in njenih mož se učimo, kako se dela za blagor narodov.

Kmetijstvo.

Zdravilna vrednost sadja.

Le malo reči je, ki nahaja milost pred strogimi očmi modernega higijenika, a med te spada na prvem mestu sveže sadje, kaj pa da olupljeno. Kemična preiskava je sicer dokazala, da sočnato sadje nima nobene redilne vrednosti, ker razum malega odstotka sladorja ne obstoji iz nobene druge redilne snovi. Sladorja je v sadju le kakih 17 odstotkov. Zato pa je delež vode v sadju zastopan jako bogato, ker večina vrst sadja obstaja iz 4 do 5 delov vode. V melonah (angurijah) nahajamo 95 odstotkov vode;